

เรื่อง บายศรีใหญ่

รายละเอียด

ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะ เป็นบายศรีที่มีขนาดใหญ่กว่าบายศรีปากชาม นิยมทำเป็น 3 ชั้น 5 ชั้น และ 7 ชั้น หรือบางทีก็ทำถึง 9 ชั้น ด้วยเหตุว่านำคติเรื่องฉัตรมาเกี่ยวข้อง ซึ่งแท้จริงแล้วการทำบายศรีใหญ่หรือบายศรีต้นนี้ไม่มีการกำหนดชั้นตายตัว สุดแต่ผู้ทำจะเห็นว่าสวยงาม ถ้าทำชั้นมากก็ถือว่าเป็นเกียรติมากและในแต่ละชั้นของบายศรีมักใส่อาหาร ขนม ดอกไม้ ธูปเทียน ลงไปด้วย ปัจจุบันทั้งบายศรีปากชามและบายศรีใหญ่อาจจะใช้วัสดุอื่น ๆ แทนใบตองซึ่งหาได้ยากขึ้น เช่น ใช้ผ้า กระดาษหรือวัสดุเทียมอื่น ๆ ที่คล้ายใบตองมาตกแต่ง แต่รูปแบบโดยทั่วไป ก็ยังคงลักษณะบายศรีอยู่

การใช้งาน บายศรีต้นจะใช้สำหรับผู้ที่มียศศักดิ์สูง ใช้ในพิธีสู่ขวัญโดย ครูบาอาจารย์ได้กำหนดไว้ดังนี้

---บายศรีต้น 3 ชั้น ใช้เป็นเครื่องสมโภช สังเวชนในพิธีมงคลต่างๆ หรือสู่ขวัญในพิธีสมรส ของชั้นหลาน เจ้านายฝ่ายเหนือ ใช้ในพิธีสมรสของชั้นหลานเจ้านายฝ่ายเหนือ

---บายศรีต้น 5 ชั้น ใช้ในพิธีต่าง ๆ สำหรับเจ้านายที่ทรงกรมหรือเสนาบดี บายศรีต้นนี้เป็น บายศรีที่เรียก อีกอย่างหนึ่งว่า บายศรีตองรองทองขาว ซึ่งแต่ละชั้นของบายศรีจะบรรจุด้วยขนมหวาน หรือดอกไม้ที่มีชื่อ เป็นมงคล

---บายศรีต้น 7 ชั้นใช้สำหรับเจ้านายชั้นเจ้าฟ้า และพระราชอาคันตุกะชั้นประธานาธิบดี เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บายศรีต้นกลีบหน้านาคแต่ละชั้นจะประดับด้วยดอกบัวใช้ในพิธีสมโภชพระพุทธรูป

---บายศรีต้น 9 ชั้น ใช้สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถในพิธี หรือพระราชพิธี

อุปกรณ์

1. โฟมหนา 2 นิ้ว ตัดเป็นขนาดต่าง ๆ 7

2. ใบตองตานี ประมาณ 14 กิโลกรัม ช่วงขนาดกลาง

3. ลวดเย็บตัว U ขนาด 2 นิ้ว 200 ตัว ใช้ลวดเบอร์ 16

4. กาบกล้วย, กาบพลับพลึง, เนื้อมะละกอดิบ
5. ดอกพุดและดอกไม้ตัดตกแต่งตรงชั้นของบายศรี
6. ด้าย เข็ม เข็มหมุด
7. ชัน, ซาม, พานทำยอดบายศรี

วิธีทำ 1. ขนาดของหลักบายศรีควรสูงประมาณ 1.70 ม.

2. ช่วงห่างของแต่ละชั้น ห่างประมาณ 8 นิ้ว
3. ความกว้างของแต่ละชั้น ตัวรองช่องละ 3 ชั้น เมื่อติดตัวบายศรีได้แล้ว จึงจะกำหนดการใช้ใบตอง ดูจากวิธีการทำตัวบายศรีในบายศรีปากชาม
4. ควรลดหลั่นขนาดกันไปจนถึงยอด
5. ทำตัวบายศรีเสร็จแล้วแช่น้ำให้อิ่ม แล้วนำขึ้นสลัดให้สะเด็ดน้ำ ใส่ไว้ในกาละมังคลุมด้วยผ้าขาวบาง จะอยู่ได้หลายวันจนกว่าจะเหลือง
6. การทำตัวรอง ใบตองกว้าง 1.5 นิ้ว จีบใบตองด้านแข็งอยู่ทางขวามือด้านอ่อนอยู่ทางซ้ายมือ พับมาทางขวามือ 3 ทบ ให้เกินครึ่งไปทางขวามือทางด้านขวามือใช้ใบตองพับ 3 ทบซ้อนใบตองที่พับจากทางด้านซ้ายมือให้อยู่ตรงกลาง เมื่อพับได้เช่นนี้แล้ว 3 อัน ให้ห่อ 3 ชั้นรวมกัน วิธีห่อหอบแบบหอบบายศรีจนครบ
7. การเข้าตัวบายศรี อาจจะทำที่หลักบายศรีเลยหรือจะนำมาประกอบข้างนอกเสร็จแล้วจึงจะใส่ก็ได้ เพื่อสะดวกประกอบข้างนอก
8. วิธีเข้าตัวบายศรี ให้เริ่มตั้งแต่ชั้นล่างก่อน ก่อนจะเข้าตัวบายศรีให้ตัดและตกแต่งบายศรีให้มีขนาดเท่ากันก่อนทุกตัว และนำไปติดกับแป้นโฟมที่ให้ตัดไว้แล้ว กะจังหวะให้ช่วงห่างเท่า ๆ กันแล้วนำบายศรีโดยใช้ลวดตัว U เสียบยึดให้แน่นจนครบรอบชั้นบนชั้นล่างก็ติดเช่นเดียวกันให้ตัวบายศรีตรงกันทั้งข้างล่างข้างบน แล้วจึงติดตัวรองระหว่างช่องของบายศรีจนครบ
9. คาดเอว หรือสายรัด ระหว่างชั้นบนและชั้นล่างของตัวบายศรีจะใช้กาบกล้วย กาบพลับพลึง หรือใช้ใบตองรัดก็ได้ ถ้าใช้กาบกล้วย กาบพลับพลึงจะต้องสลักลวดลาย และอาจตกแต่งด้วยบานไม่รู้โรยหรือดอกไม้อื่นหรืออาจเย็บสวนคาดแทนก็ได้ ถ้าใช้ใบตองก็จะต้องเย็บแบบหรือตกแต่งดอกไม้ หรือจะใช้เป็นมัลย์แบนคาดก็ได้
10. ทำเช่นนี้ครบ 3 ชั้นแล้ว ชั้นบนสุดให้ใส่บายศรีปากชามจะใช้ชามหรือพานก็ได้วางอยู่บนยอดบายศรี
11. แป้นบายศรีแต่ละชั้นจะเห็นโฟม ให้ตัดใบตองปิดทั้งข้างล่างและข้างบนแล้วประดับดอกไม้ปักเรียบ ๆ จะเป็นบานไม่รู้โรยหรือดอกกรัก ฯลฯ ถ้าแต่งดอกไม้มากหรือปักให้แน่นจะทำให้บังความงามของบายศรีไป

คำสำคัญ : บายศรี

ที่มา : 253/1 หมู่ 1

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : นักศึกษา รหัส 5912206

วันที่ : 2018-03-14

https://arit.kpru.ac.th/ap/local/?nu=pages&page_id=943&code_db=DB0019&code_type=002